

Beskatning af usikre og ustabile indkomster.

Sammendrag af Stefán M. Stefánsson, 25. oktober 2005.

Juridisk generalraport

NSFR's seminar i Reykjavík
den 27.-28. oktober 2005

1. Afgrænsning.

Reglerne om indkomstudjævning er forskellige alt efter den situation som det drejer sig om. Det kan således være tale om selvstændige erhvervsdrivendes muligheder til at foretage skattemæssige afskrivninger og verdiansættelser eller det kan dreje sig om fysiske personers mulighed til at fradrage indbetalinger på privattegnede pensionsordninger. Reglerne kan også behandle mulighederne til at fradrage underskud i en anden indkomst. Det er hovedsagelig dette sidste som bliver drøftet i det følgende. Reglerne herom kan være forskellige eftersom det er tale om erhvervsindtægter, kapitalindtægter, arbejdsindtægter, selskabsindtægter eller indtægter fra særlige brancher såsom skogbrug eller fiskeriet.

2. Principper bak udjævning.

Skattereglerne i de nordiske lande sigter på at avgrænse indtægter og udgifter for alle skattesubjekter i tid og rum og mellem skattesubjekterne selve.

Afgrænsningen er ikke altid uden tvivl og kan ofte give anledning til problemer mellem skattemyndighederne på den ene side og skatteyderne på den anden side.

Hovedreglen i alle de nordiske lande synes at være at beskatningen er nære beslægtet med visse andre lovregler. Det betyder f. eks. at reglerne og bogføring og årsregnskab spiller betydelig rolle også i skattemæssigt henseende. Praktiske overvejelser tyder på at beskatningen af et foretagende er også normalt i samsvar med det civilrettlige regnskabsår som er normalt tolv måneder (men behøver dog ikke at samsvare kalenderåret).

Hovedreglen i de nordiske lande synes også at være beskatningsårets *endelighed*, d.v.s. at fejl som er fremkommet i skatteangivelser under et bestemt skatteår ikke kan korrigeres under andre fremtidige skatteår men må i stedet korrigeres under det skatteår som fejlen henhører til. En anden følge af princippet er at et negativt resultat i et foretagende ikke kan fratrækkes mod indkomster i samme selskab som tilhører et andet regnskabsår uden særskilt hjemmel (indkomstudjævning). Som en undtagelse fra denne regel kan eteventuel nævnes at et underskud kan i nogle lande kvitteres mod en avsætning til en periodiseringsfond fra tidligere år. På den anden side er underskudsudjævning normalt mulig og vil blive nærmere diskuteret nedenfor.

Neutralitetsprincippet. Udgangspunktet er at man tager et selskabs hele liv i betragtning i skattemæssigt henseende og fordeler det på visse tidsperioder, normalt 12 måneder. Dette skal gøres neutralt, d.v.s. i samsvar med princippet om beskatningsårets endelighed. Derav følger at en transaktion må være neutral i et tidsmæssigt perspektiv. Mulighederne for underskudsudjævning må ses fra denne baggrund.

Realisationprincippet. Når man fordeler udgifter og indtægter i et selskab i årsperioder er det oftest taget sigte på realisation. Det betyder at indtægter i et selskab regnes til den periode når de er realiseret. Som et eksempel på dette kan man først regne med en indtægt ifølge en købekontrakt når køberen er pligtig til at erlægge ydelsen ifølge en gyldig aftale. På samme måde kan udgifter først fratrækkes når selskabet har pligt til at yde.¹ Fremtidige udgifter kan kun fratrækkes når deres ydelse bliver aktuelle.

Verdifastsættelsen af enkelte goder kan også ofte give anledning til tvivl. I skattelovgivningen i de nordiske lande kan man normalt regne med lovregler herom. Her kan EU forordning 1606/2002² også benævnes. Den gælder for børsregistrerede selskaber og indebærer bl.a. forændring af gældende regler om verdifastsættelse.

Hovedprincippet synes også at være at de nordiske lande har hver for sig har magt til at bestemme *hvilken slags* skatteregler skal gælde for indlandske selskaber og for individer som er bosat i landet. Det samme gælder for individer og foretagende som har periodiske eller tilfældige indtægter i de relative lande. Man taler om en såkaldt ubegrænset og begrænset skattepligt i vedkommende land. Internationale avtaler og praksis kan dog indeholde avigende særregler. Disse principper stemmer overens med folkeretslige regler.

3. Nettoindkomstprincippet (expenditure-revenue theory).

Hovedreglen er at ved opgjørelsen af skattepligtig indkomst kan udgifter fratrækkes som er afholdt til at erhverve, sikre eller vedligeholde indkomsten (nettoindkomstprincip) indenfor den tidsramme som det drejer sig om. Kun meget specielle undtagelser findes fra denne regel. Hertil kan måske anføres afskrivning af ældre gæld samt en hjemmel til ny verdiansættelse.

Det følger af nettoindkomstprincippet at den skattepligtige indkomst kan blive negativ i de tilfælde hvor årets fradragsberettigede udgifter overstiger årets skattepligtige indtægter.

¹ I den islandske skattelov siges: "de udgifter som skal i året gå til at erhverve indtægterne".

² IAS International Financial Reporting Standards (IFRS). Som gælder også for ikke børsregistrerede selskaber i Finland

4. Fremføring af underskud (transfer of losses, carry forward- reglen).

Hovedreglen i alle de nordiske lande er at et underskud fra tidligere år kan fratrækkes fra fremtidige gevinster uden nogen begrænsning indenfor samme selskab. Det synes ikke at spille nogen rolle om underskuddet er opstået i de enkelte af de nordiske lande eller i udlandet. På den anden side må det dreje sig om aktiviteter som er skattepligtige i den pågældende nordisk stat.

Man kan normalt ikke rulle et underskud bakover til at kvitte mod ældre og allerede beskattede indtægter. Undtagelser herfra findes i nogle lovgivninger hvor der er hjemmel i visse tilfælde til at kvitte et underskud mod periodiseringsfonde fra tidligere åre.

Hovedreglen om fremføring af underskud begrænses dog i skattelovgivningen. I Island, Norge og Finland er denne fremføringsret for eks. begrænset til 10 år. Normalt skal tab også fratrækkes i den rækkefølge som de opstod. I det norske indlæg er det særlig fremhævet at et selskab kan miste sin ret til fremføring hvis overføringen af denne skatteposition er det centrale element ved transaktionen. I Danmark kan man fra 2002 fremføre et underskud uden nogen tidsmæssig begrænsning af denne art (i stedet for 5 års regel som var gældende før). I Sverige kan fremføring af underskud ruller fremover uden nogen tidsmæssig begrænsning.

For det andet synes hovedreglen om fremføring at tage sigte på at det er tale om nogenlunde det samme selskab over årene. Den gælder derfor ikke hvis en nærmere foreskrevet forændring er sket i ejerforholdet i selskabet. Hensigten med reglene herom er ikke mindst at modvirke handel med såkaldte underskudsselskaber hvis eneste aktiv ofte er et uunyttet skattemæssigt underskud som kan bruges til modregning efter at nye ejere har indskudt nyt kapital i selskabet og forsætter bedriften.

I islandsk lovgivning er det derfor en betingelse for anvendelsen af hovedreglen at det ikke er sket vældig forændring i selskabets drift hvor også ejerskifte spiller en rolle. Betingelsen gælder dog ikke hvis det bevises at forændringen fandt sted i henhold til et normalt driftsøjemed.

I Finland findes der også begrænsninger af denne art. Således kan retten til fradrag tages bort hvis en vældig forændring i ejerforholdet sker i selskabet. I ikke børsnoterede selskaber kan retten til udjævning således kun udnyttes hvis ikke mere end halvdelen af aktierne skifter hænde. Indirekt ejendomsskifte kan her også tages i betragtning.

I Norge bortfalder retten til fremføring af underskud hvis virksomheden nedlægges eller afhændes. Derudover anses det som gældende ret at et selskab kan fortabe retten til fremføring af underskud hvis overføringen af denne skatteposition var det centrale element i transaktionen. Den nærmere grænsedrag gælder dog som sammensat og skønspræget. Et underskud kan således som hovedregel hverken overføres til andre retssubjekter eller overføres fra andre.

I Danmark har hovedreglen om fremføring været lovfæstet fra 1956. Man har ikke kunnet undlade at modregne ef fremført underskud i et indkomstsårs overskud og dermed gemme det til senere år. Hvis mere end 50% af selskabskapitalen ved årets udløb ejes af andre selskabsdeltagere end ved begyndelsen af et tidligere indkomstår kan underskuddet ikke nedbringe den skattepligtige indkomst til et beløb mindre end selskabets positive nettokapitalindtægter med visse tillæg. Det underskud som ikke kan modregnes på grund af denne begrænsning er dog ikke tabt idet det kan fremføres til modregning i overskud der måtte overstige positive nettokapitalindtægter i senere indkomstår.

I Sverige indtræder også begrænsninger hvis et aktieselskab eller en privatperson erhverver et bestemmende indflydelse over et aktieselskab som råder over uudnyttet tab. I disse tilfælde begrænses retten til at udnytte tabet både beløbsmæssigt og gennem forbud til at udnytte visse koncernbidrag skattemæssigt i en femårsperiode (koncernbidragsspærre). Herved bemærkes også at i Sverige findes regler hvis formål er at forhindre at tabsselskaber kan udnytte fremført tab ved at købe ubeskattede goder til en underpris for derigennem at udjævne tabet.

5. Tilbageføring af tap (indkomstudjævning, carry back-reglen).

Hovedreglen er som allerede fremført at tilbageføring af tab er ikke muligt indenfor skattelovgivningerne i de nordiske lande. I Norge er dette således ikke muligt udenfor meget specielle tilfælde, f. eks. i forbindelse med likvidation af selskaber og det samme gælder for Danmark. I Island har man ikke muligheder af denne art så vidt det ses.

I Sverige foreligger der tradition for hjemmel til tilførsel i særskilte skattemæssige fonder til resultatsudjævning. Således har aktieselskaber nu mulighed til avsætte op til 25% af indkomsten til en periodiseringsfond som kan beholdes maksimalt i 6 år uden at blive medregnet som indtægt i selskabet. Det er klart at den officielle skat (28%) skal ses med henblik på denne mulighed af tilførsel i periodiseringsfond. Fordelen formindskes dog igen på grund af en bestemt rente som må betales til staten af det beløb som er tilført i disse fonde.

6. Underskudsbegrænsninger i forbindelse med gældseftergivelse.

Som des ses af det allerede nævnte er der i en vid udstrækning mulighed for at modregne et underskud i enten en anden indkomst eller at fremføre det til modregning i senere års indkomster. Dansk ret har her visse begrænsninger som bl. a. skal sikre at der ikke kan opnås dobbeltfradrag for underskuddet.

I Danmark findes der således regler gældseftergivelse som kommer ind på dette. Hvis det drejer sig om gældseftergivelse i henhold til tvangsakkord efter konkursloven eller en aftale om frivillig akkord som anses som en *samled ordning* i henhold til kursgevinstloven og visse andre betingelser opfyldt medregnes eftergivelsen ikke ved opgjørelsen af den skattepligtige indkomst. I den udstrækning som eftergivelsen er skattefri sker der imidlertid begrænsning af fremførselsberettigede underskud. Tankegangen er at den gæld der eftergives kunne stamme fra fradragberettigede udgifter. Hvis man ikke begrænsede muligheden for underskudsfremførsel ville det kunne medføre at debitor fik fradrag fra udgifter som aldrig var blevet betalt.

Norge synes også at have en lignende begrænsning som i Danmark.

Island har ikke begrænsninger af denne art.

Det er ikke oplyst hvilken regler gælder om dette i Finland og Sverige.

7. Fusion og fision.

Som udgangspunkt synes den hovedregel at gælde at alle skattemæssige rettigheder og pligter af det selskab som ophører overføres til det selskab som efterstår men dog kun på hvis visse betingelser er opfyldt.

I Island er betingelserne således:

- at det overtagende selskab driver beslægtet virksomhed,
- at det opløste selskab ikke var ud af drift eller havde beskedne aktiva,
- at hensigten med fusion/fision må anses for at have normal driftsbaggrund,
- at det overførte tap må have været dannet i samme slags virksomhed som det modtagende virksomhed driver.

I Norge anses et fremført underskud som en skatteposition. Ved fusion og fision av selskaber skal de skattemæssige verdier viderføres af det overtagende

selskab. Det fører til at man i fusionsåret kan gøre sig nytte af fremførbart underskud fra begge selskaber og at eventuelt genstående underskud kan fremføres.

I Finland gælder også den samme hovedregel men kun hvis det overtagende selskab eller dets aktionære har ejet over halvparten af det fusionerede eller fissionerede selskab fra begyndelsen af de år som underskuddet kan henføres til.³

I Danmark kan et skattemæssigt underskud i enten det indskydende eller det modtagende selskab fra tiden før omstrukturen normalt ikke modregnes ved opgjørelsen af den skattepligtige indkomst i det modtagende selskab efter omstruktureringen. Der gælder to undtagelser fra denne regel. For det første hvis de omstrukturerede selskaber er koncernforbundne og for det andet hvis der er tale om underskud i finanseringsvirksomheder.

I Sverige gælder reglerne om koncernbidragsspærre (se foran) i tilfælde af fusion mellem to aktieselskaber som ikke tilhører samme koncern. I andre tilfælde når et aktieselskab overfører al sin ejendom og skylder til et andet aktieselskab og får til gengæld aktier i det overtagende selskab har det overtagende selskab ikke ret til udjævne underskuddet mod sit eget overskud.

8. Koncernbeskatning (sambeskatning).

Begrebet koncern er som hovedregel ikke defineret i de nordiske skattelovgivelser. I fleste tilfælde vil man her støtte sig til aktielovens og årsberegningens bestemmelser med de begrænsninger som fremkommer af skatteloverne.

Hovedreglen i alle de nordiske lande synes at være at der er ikke til stede nogen koncernbeskatning som sådan. En egentlig sammenbeskatning af en koncern findes derfor ikke. Indenfor koncernet er det derimod de enkelte selskaber som udgjør skattesubjekterne.⁴

Koncernet kan dog beskattes som en enhed i visse tilfælde eller der findes mulighed til resultatsudjævning

³ Neither divisions nor mergers terminate the right to deduct losses if the acquiring company or its shareholders have owned from the beginning of the year when the loss occurs over a half of the merging or dividing company (page 10).

⁴ Reglerne om interne afregningspriser (transfer pricing) anvendes undertiden indenfor en koncern til at opnå resultatsudjævning. Disse regler er dog ikke blevet drøftet i indlæggerne.

I Island er betingelserne bl.a. at moderselsabet ejer ikke mindre en 90% af aktierne i datterselskabet og at sambeskatningen skal bestå i det mindste i fem år. Skatten bliver pålagt moderselsabet (det kan dog fraviges) men alle aktieselskaberne indenfor koncernet bærer et solidarisk ansvar i henhold til den pålagte skat. Underskud kan i et selskab indenfor koncernet fratrækkes fra de andres indtægter (dog ikke tab fra tiden før sambeskatning).

I Norge er hvert enkelt selskab indenfor koncernet skattepligtigt. Som en undtagelse kan man se et *koncernbidrag* i det tilfælde hvor moderselskabet ejer ikke mindre en 90% af aktierne i datterselskabet og helhedsbilansen er negativ. I sådanne tilfælde kan det selskab som har en positiv balanse ensidigt overføre et bidrag til underskudsselskabet med fradragsrett for giver og skattepligtigt for modtager. Koncernbidragsordningen gælder kun mellem norske selskaber og udenlandske selskaber og deres filialer i Norge vil derfor falde udenfor systemet ifølge norsk lov. Men hvis det foreligger skatteaftale med en bestemmelse om ikke-diskriminering har man i Norge lagt til grund at koncernbidrag kan ydes fra udenlandsk ejet norsk filial til et andet norsk selskab. Derimod har man ikke villet antage koncernbidrag fra norskt selskab til udenlandsk filial eller mellem flere udenlandske filialer. Det findes i Norge også regler om *koncerninterne overføringer*. Ifølge disse regler kan goder overføres fra et selskab til et andet indenfor koncernet på visse betingelser uden at udløse skattepligtig indkomst. Sluttelig har man regler om den såkaldte *fritaksmetode* ifølge hvilke man kan realisere beløb ud af et koncern i visse tilfælde.

I Sverige er der ligsom i Norge hjemmel for fratrækkelsen af et *koncernbidrag* hvis moderselsabet ejer ikke mindre en 90% af aktierne i datterselskabet. Bidraget er at anse som et skatteberettiget fradrag hos giveren og skattepligtigt indkomst hos modtageren. Det er ikke muligt at overføre koncernbidrag til udenlandske datterselskaber hvis de ikke kan beskattes i Sverige. Det går heller ikke at overføre bidrag til svenske aktieselskaber som skal beskattes i andre stater på grund af skatteaftaler.⁵ Et koncernbidrag kan derfor kun erlægges mellem skattesubjekter som er skattepligtige i Sverige

I Finland findes der lignene regler om koncernbidrag (group contribution) og i Sverige. Også her kan koncernbidraget kun erlægges mellem skattesubjekter som er skattepligtige i Finland til at opnå gunstige skattevirkninger. Et koncernbidrag kan derfor ikke gives til udenlandske selskaber.⁶

⁵ I den ikke endnu afsluttede sag ved EF domstolen C-446/03 (Marks&Spencer) fremhæver Marks&Spencer at britiske skattelov er i uoverensstemmelse med Romtraktatens artikel 43 eftersom de ikke hjemler fratrækkelse af underskud som er opstået i deres filialer i Spanien, Tyskland og Belgien.

⁶ I det finske indlæg siges bl.a.: The question of the territorial scope of the Act on Group Contribution is under discussion in The Finnish Supreme Administrative Court (KHO 2005:29). The Court has made reference to the Court of Justice of the European Communities for a preliminary ruling in the case (Case C-231/05). The

I Danmark har det været muligt at foretage resultatsudjævning i koncerner ved at lade et underskud i et koncernforbundet selskab blive modregnet i andre koncernforbundne selskabers overskud (sambeskatning). Hovedreglen var at det krævedes 100% ejerskab af selskabet for at kunne inddrages i sambeskatningen. Koncernen selv kunne vælge hvilke selskaber der ønskedes sambeskattet og der har været mulighed for at inddrage udenlandske selskaber i sambeskatningen. I henhold til en ny lov 426/2005 tager koncernbegrebet nu som hovedregel udgangspunkt i årsregnskabsloven begreb hvorefter det er afgjørende om moderselskabet kan udøve bestemmende indflydelse i datterselskabet og sambeskatningsreglerne er også blevet væsentlig forændret.⁷ De danske koncernforbundne selskaber som opfylder en vis koncerndefinition skal nu sambeskattes. Dog er fortsat frivilligt om udenlandske selskaber inddrages efter reglerne om international sambeskatning men hvis det vælges skal alle udenlandske selskaber inddrages der opfylder koncerndefinitionen.

Supreme Administrative Court has to determine whether Finland has an obligation to accept as a deductible expense a group contribution granted by a Finnish company to a company located in the UK belonging to a same group if all other requirements than the requirement that both companies are Finnish, are fulfilled. The main question is whether Articles 43, 56 and 58 of EC Treaty and the Directive 90/435/EEC on the common system of taxation applicable in the case of parent companies and subsidiaries of different Member States, is to be interpreted as precluding a system so that the group contribution system is applicable only to the situations where both the assignee and the assignor of the contribution are companies resident in Finland.

⁷ For børsnoterede selskaber er koncernbegrebet i den internationale regnskabsstandard IAS 27 anvendes i henhold til forordning (EF) 2238/2004.